

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

Palmesøndag - 24. mars 2013

Prekentekest: Joh 12, 1-13

Lesetekst I: Sak 9,9-10

Lesetekst II: Fil 2,5-11

Salvet og innviet til døden

Lesetekstene

Teksten fra Sakarja slår an tonen for Palmesøndag, med forventningen om at fredskongen skal ri inn i Jerusalem på et esel. Det ser ikke ut som at Sakarja kan forståes annerledes enn at kongen skulle ride på et esel av hankjønn, og da altså en fole. Sånn sett er Markus, Lukas og Johannes ganske presise, mens Matteus er litt mer forvirrende, da det ser ut som Jesus tenker å ri både folen og mora til folen. Om Salomos kroning er relevant forståelsesbakgrunn, tør jeg ikke si, for han red på et muldyr (1Kong 1,33.38.44-45).

I Filipperbrevet 2 kontrasteres kongeverdigheten hos Sakarja med den lydige tjenerskikkelsen. Men på grunn av lydigheten opphøyes tjeneren til det høyeste og blir gitt Navnet (jfr 2 Mos 3,14-15), og han skal gis universell anerkjennelse ved at hvert kne bøyer seg for ham. Det er dynamikken i evangeliet som her gis ett av sine klareste uttrykk. Selv om kongemetaforen ikke er nevnt direkte, så er verdigheten tjeneren gis, den høyest tenkelige kongeverdighet. At Jesus er Herre vil, i så nær tilknytning til det som sies om "navnet over alle navn", bety at han er gitt Guds eget navn. "Herre" er den norske oversettelsen av det greske "kyrios", som igjen pleier å oversette det hebraiske ordet man uttalte i stedet for Guds egennavn (dette er ikke den eneste bruken av "kyrios").

Dagens evangelium

I forkant av dagens evangelium har Jesus fått sin foreløpige dødsdom. Det er spennende at Gud ennå på dette tidspunkt anerkjenner og handler gjennom øversteprestembetet, ved at Kaifas profetisk forkynner betydningen av Jesu død for Israels folk og de fra folkeslagene som skulle komme til tro på ham (11,49-53).

Tidsangivelsen peker i retning av at Jesus ankom Betania lørdag kveld eller søndag i uken som ledet opp til påskehøytiden. Jesus må vite at han setter et handlingsforløp i gang når han dukker opp igjen, selv om et festmåltid i Betania ikke er nok til å påkalle myndighetenes umiddelbare oppmerksomhet.

I dette evangeliet er det Maria, søster til Lasarus, som salver Jesus med olje. Etter noe vakling opp gjennom årene har jeg landet på at det er ubegrunnet og urettferdig overfor Maria å hente trekk fra en liknende fortelling i Luk 7,36ff for å utfylle Marias biografiske data. Denne fortellingen må få stå for seg selv, og den har sitt eget sikte.

Stemningen har vært ganske mettet da disse menneskene som hadde betydd så mye i hverandres liv, var samlet. Lasarus satt der, og alle visste at han hadde fått livet i gave. Salven er spart, sier Jesus. På en måte er det underlig at den ikke ble brukt på Lasarus hvis den var kjøpt for lenge siden. Poenget er i alle fall at de ennå en gang skal la Maria være i fred, slik hun tidligere har fått anerkjent sitt behov for å lytte til Jesu ord.

”Hun har spart salven til den dagen jeg skal begraves.” Dette er ett av ganske mange utsagn av Jesus som jeg ikke får helt taket på. Det aner meg at Maria måtte være like overrasket som de andre over denne vendingen. Hun salvet ham nok av takknemlighet, ærbødighet og kjærlighet. Det måtte gi henne et sting av angst og smerte at hennes handling blir forbundet med salving av lik. Siden skal hun være et første vitne om den tomme grav, men i dette evangeliet er det ikke nevnt at hun gjør forberedelser til å salve Jesu døde kropp.

Jesus selv har kanskje opplevd salvingen som en innvielse til sin død, som en utrustende og styrkende handling, hvor løftet om at Ånden skal lede ham hele veien fram, fornyes. Men han har nok også merket omsorgen, tilliten og håpet som lå hos Maria. Det vitner om stor menneskelig trygghet hos begge to at de kan være til stede i en så intim handling midt i et selskap hvor mange av deres kjæreste venner befinner seg. De er til stede uten å la seg avspore av det anstøtelige i berøringen, slik utenforstående kunne se det. De eier en styrke til å gi og ta imot sterke følelser.

Lasarus skal også drepes. Jesus har en farlig suksess, og kronvitnet om hans fremgang bør ryddes av veien. Jeg har av og til lurt på om Lasarus etter hvert blir drept, og at det er derfor dette nevnes. Lasarus som personlighet glir litt unna for meg. Han er den det blir handlet med. Han ligger til bords sammen med resten av selskapet. Jesus er veldig glad i ham, men det er vanskelig å si om det sier mest om Lasarus, eller mest om Jesus.

Palmegrenene har gitt navn til denne dagen i kirkeåret. Selve handlingen med palmegreinene kunne ha likhet med bruken av greiner på løvhyttfesten og tempelinnvielsesfesten. Salmesitatet er også kjent fra festen. ”Han som kommer” er et uttrykk som kan ha messianske overtoner, men som også kan uttales i en hverdagslig velkomst. I denne sammenhengen legges vekten på at han kommer i Herrens navn. Det må ha vært en ganske løssluppen stemning, siden Jesus blir tiltalt som Israels konge. Sånt var ikke uten risiko like ved en by som under høytiden rommet en romersk hæravdeling.

At Jesus red på et esel, nevnes ikke i preteksten. Men det er en så innvevd del av fortellingen at vi hører det likevel. Ridedyret kan ha hatt to funksjoner. For det første er det en form for akseptering av kongeverdigheten. Samtidig bruker Jesus valget av ridedyr til å si noe om hva slags konge han er. Det uttrykker en ydmykhet som åpner for at han også kan være Herrens lidende tjener.

Årets nye oppdagelse for meg ble at ridedyret representerer ett av Jesu undere. At folen ikke er trent som ridedyr, gjør det meget imponerende at dette inntoget i Jerusalem kunne foregå med ro og verdighet.

Gudstjenesten

Om barna symbolsk bærer palmegreiner inn i gudstjenesten, så husk at dette ikke bare er teater og moro. Jesus tok barnas glede og vitnesbyrd med det dypeste alvor og den største respekt. Jeg tror ikke de jødiske barna hadde så mye mer åndsfylde, innsikt og gudfryktighet enn mange av våre barn. Barna er troende og gudstjenestefeirende i like reell betydning som de voksne i menigheten.

Palmesøndag er en dag for både glede og alvor. Kanskje også for innlevelse. Det er mye spennende nærhet, lukt og berøring, følelse og spenninger mellom mennesker i dagens evangelium.

Geir Husveg

sokneprest i Bjerkvik, leder av kretsstyret i Midt-Hålogaland krets av Den Norske Israelsmisjon
ghusveg@online.no